

(NE)KOČLJIVA VPRAŠANJA

(Opomba:

V Kapljah smo objavljali politično kočljiva vprašanja, danes, v dobi demokracije, takih vprašanj ni, zato nekoliko spremenjen naslov te rubrike. Vprašanja, ki jih objavljamo, so kvečjemu malce zajedljiva.)

VPRAŠANJE: Darja Lavtižar - Bebler je na TV nastopu citirala Goethejeve besede: »Več svetlobe!« Znano je, da je veliki nemški besedni umetnik izrekel te besede, ko je umiral. Ker gospa Beblerjeva kar izžareva vitalnost, gotovo ni navedla omenjenega citata v taki ali drugačni zvezi s smrtjo. Kako bi torej njeno navajanje Goethejevih besed tolmačili vi?

ODGOVOR: Verjetno je šlo za poziv TV tehniki, naj prižge še kako dodatno luč; kandidatinja za državnega predsednika gotovo zasluži, da jo TV pokaže v malo močnejši svetlobi.

VPRAŠANJE: Veliki ideolog stranke LDS dr. Slavoj Žižek je v pogovoru za časopis Delo (27/6-1992) izjavil: »Ljudje, ki na eni strani liberalnim demokratom očitajo, da se le delajo liberalce, v resnici pa so maskirani komunisti, na drugi pa, da so zagovorniki vulgarnega, divje pridobitniškega liberalizma, preprosto ne vedo, kaj danes na Zahodu je liberalizem.« In nato razloži, kako je z liberalizmom na Zahodu. - Vprašujem: Se vam zdi, da je res treba poznati liberalizem na Zahodu, da si lahko ustvariš pravo podobo o usmeritvah in predvsem delovanju liberalizma (LDS) na Slovenskem?

ODGOVOR: Očitno ste tudi vi odkrili, da je dr. Slavoj Žižek velik logik.

VPRAŠANJE: Generalni direktor Adrie Airways Janez Kocijančič je v pogovoru za Mladino (»Nisem stavil na napačnega konja!«, 11/7- 90) na vprašanje, če se čudi, da je na seznamu direktorjev, ki bi jih bilo treba zamenjati, odgovoril: »Zelo naiven bi moral biti, če bi se čudil, da sem nekaterim, ki politično mislijo drugače kot jaz, zelo napoti. Ker nisem naiven, sem to pričakoval, pa čeprav se mi zdijo nekateri pristopi miselno in sicer siromašni. Poleg tega so razmere takšne, da se bomo soočali in spoprijemali na sto načinov, zato bi bilo naivno pričakovati, če bi tisti, ki mislijo s komerkoli obračunavati, računali, da bodo oni, s katerimi naj bi se obračunavalo, to mirno in debelo gledali.« Kako bi tolmačili to izjavo?

ODGOVOR: Izjava gospoda Kocijančiča o »nekaterih miselno in sicer siromašnih pristopih« je bila nedvomno točna, saj je zaradi takih »pristopov« brez težav zadržal svoj položaj. Ni se mu bilo niti treba »soočati in spoprijemati na sto načinov«, na kar je bil kot star komunist seveda pripravljen, saj (kot v citirani izjavi pove kar dvakrat) ni naiven. Odsotnost vsakršne naivnosti in pripravljenost, boriti se za oblast in svoje položaje »na sto načinov«, sta bili nedvomno odliki nekdanje komunistične partije; če sodim po izjavi nesojenega predsednika slovenske vlade gospoda Kocijančiča, pa očitno ostajata »delovno« izhodišče tudi njene prenovljene naslednice - saj, govoreč o soočanju in spoprijemanju, gospod Kocijančič gotovo ne uporablja množine zgolj naključno.

Kako naivno zato zvenijo v primerjavi s Kocijančičevimi izjave gospoda Peterleta, zapisane prav tako v Mladini (27/4-1990): »Kristjani smo na Slovenskem skusili dovolj prisile. To ni naša metoda. (...) Trudili se bomo, da res nihče ne bo zapostavljen ali privilegiran zaradi svoje (ne)vernosti«.

VPRAŠANJE: Janševa knjiga Premiki je izzvala v slovenski javnosti precej odzivov. Najbolj zanimiva se mi zdita dva: dr. Slavoja Žižka (Delo, 27/6) in Petra Božiča (Delo, 25/7). Gospod Žižek vidi v tej knjigi gonjo proti LDS, Peter Božič pa bi na tako spominsko pisanje uvedel embargo. In vaša sodba?

ODGOVOR: Dr. Slavoj Žižek je v resnici izjavil, da odkriva gonjo proti LDS »zlasti v Janševi novi knjigi Premiki«, obenem pa je rekel: »Ponosno moram reči, da bom eden redkih Slovencev, ki te knjige ne bo prebral. Imel sem jo pred dnevi v rokah, jo prelistal, prebral do 20. strani, kjer Janša poroča, da ga je Jaša Zlobec kot urednik Problemov leta 1986 povabil, naj napiše članek o rabi slovenščine v tedanji JLA. Pri tem Janša namigne na naslednjo interpretacijo: Zlobec je to storil zato, da bi ga izzval, da napiše nekaj tako ostrega, kar bi ga spravilo v težave, če že ne v zapor. To je logika paranoidnih konstruktov, zato sem na tej točki knjigo zaprl in me ne zanima več.« Prebrati 20 strani debele knjige in na osnovi enega podatka soditi o njej kot celoti, je seveda početje, ki ni v skladu z znanstvenim pristopom, še manj pa z moralo. Toda dr. Žižek, ki je velik učenjak in politik, najbrž misli, da zanj take omejitve ne veljajo.

Peter Božič zameri Janši to, da piše o svojih koalicijskih partnerjih in sodelavcih in to v času, ko »gre za izjemno zaostrene razmere. Ko je opozicija sklenila, da je legitimna sama na sebi in da ne bo spoštovala nobenih norm, kar je najbolj razvidno iz tega, da je v Sloveniji poleg Sv. Urha oskrunjenih 59 pomnikov na padle partizanske žrtve ali na partizane. To namreč pomeni, da je prebita poslednja civilizacijska bariera in da se opozicija čuti legitimno za vse, kar počne. In da ji je od tod dalje tudi dovoljeno vse. Grozljivo namreč je, da od tod naprej ni ne civilizacijskih ne pravnih ovir, pomemben in legitimen je samo cilj ne glede na sredstva, pa če so še tako nasilna. V takih razmerah je Janševo dejanje politično komajda še

razumljivo. In to je tudi Janševa politična (ne)odgovornost.« - Gospod Peter Božič ni tako mlad, da se ne bi spominjal, kaj vse se je dogajalo po vojni ne le s križi in sakralnimi objekti, ampak tudi z ljudmi, duhovniki in verujočimi sploh. Takrat je bilo nekaterim res »dovoljeno vse« - in vendar je tedaj Peter Božič pogumno molčal. Dogajalo se je še marsikaj drugega. Ker govori Božič o embargu na tisk, naj citiramo odstavek iz pisma predsednika ZKJ in izvršnega biroja predsedstva ZKJ izpred 20 let: »Vsi komunisti v tisku, radiu in televiziji in vsi odgovorni politični in družbeni organi se morajo nujno sestati in izvesti odločne ukrepe, ki bodo onemogočili razdiralno pisanje, odstranili z vodilnih mest vse tiste, ki ne sprejemajo politične usmeritve ZKJ, preprečili pisanje, ki nasprotuje politiki ZKJ, ter frakcijsko delovanje prek tiska.« (Časnikarji danes, Komunist, 22/12-1972). Uredništvo slovenske izdaje Komunist je pripravilo anketo 11 uredništev sredstev javnega obveščanja, v kateri so ta poročala o sprejetih ukrepah. Šlo je za najhujše nasilje nad sredstvi informiranja; kje je bil tedaj jezni protestni glas Petra Božiča?! Danes pa, ko je velik del Slovencev na robu preživetja, ko so resnični problemi gospodarsko-socialni, vidi Peter Božič glavni narodni problem v vandalskem početju nekaterih ekstremistov, sitih polstoletnega izrabljanja NOB v politične namene. Peter Božič si je pridobil spoštovanja vredno pisateljsko ime. Ga je pričel v zadnjem času sam ceniti tako nizko?!

VPRAŠANJE: Sem prosvetni delavec tik pred upokojitvijo. Kot je znano, smo učitelji vsa leta od 1960 dalje prejeli plače, ki so močno zaostajale za osebnimi dohodki v gospodarstvu. Zdaj, ko sanirajo gospodarska podjetja, se vidi, da je bilo v njih zaposlenih (in prejemale plačo!) toliko delavcev, da sta dva delala za enega. Jaz pa sem moral v razred vedno sam in vedno sem bil pod nadzorom: učenci so strog ocenjevalec pedagogovega dela. Ob upokojitvi pa je bila učiteljeva - in bo tudi moja - pokojnina komaj polovica tiste, ki jo prejema ona, ki so bili zaposleni v gospodarstvu ali v raznih družbenopolitičnih in drugih sinekurnih službah. Zakaj Ljubo Bavcon, veliki borec za človekove pravice, ne opozori na ta očitni diskriminacijski problem?!

Ko je prišla nova oblast, Peterletova vlada, se položaj prosvetnih delavcev ni prav nič izboljšal, ko pa ga je zamenjal dr. Drnovšek, je gospod Peterle celo protestiral, ker nam je nova vlada za kak mesec popravila plače. Toda tudi sedanja vlada je hitro ugotovila, da za plače v negospodarstvu nima dovolj denarja, in jih je takoj spet znižala. Po približni oceni trenutno zaostajamo za gospodarstvom za okoli 30%. Nova vlada, tako kot vse prejšnje, izvaja stabilizacijo na naših hrbtih. Ministrica za delo, gospa Jožica Puhar, stalno poudarja, da v republiškem proračunu ni denarja za višje plače, ne pove pa, odkod denar nekaterim ministrstvom za razkošne avtomobile, odkod denar eksministru Maksu Bastlu za finančno hazardiranje, in ne nazadnje - odkod bo proračun vzel denar za bonitete, ki so jih izglasovali poslanci sami zase: poslanec, ki bo eno leto iskal novo službo, bo v tem času prejel nadomestilo,

za katerega bom jaz moral delati štiri leta. Najbrž so si poslanci taka nadomestila zaslužili s svojo stalno nesklepčnostjo in z neodgovornim političnim vedenjem pri sprejemanju nove zakonodaje?!

Vprašujem: Ker niti »socializem« niti »postsocializem« nista pokazala za vprašanje izobraževanja (pa tudi kulture, zdravstva) pravega razumevanja, ne vem ali naj sploh grem na volitve. In če bom šel, koga naj volim?

ODGOVOR: Če niste naivni, potem veste, da v »družbi«, ki svoj duhovni nivo že desetletja kaže s svojim odnosom do izobraževanja in kultiviranja prebivalstva, z udeležbo na volitvah ne boste spremenili nič! Če pa boste šli volit, potem volite Kučana! Kadar ga povabijo v kak kraj in mu potožijo o svojih problemih, Kučan vedno pokaže za težave, ki tarejo ljudi, veliko razumevanja; vedno je na strani ljudstva! Seveda pa tudi pove, da reševanje teh težav, na žalost, ni v njegovi pristojnosti!

VPRAŠANJE: Kako gledate na vprašanje t.i. udbovskega amandmaja? Se vam zdi, da bi bilo možno sestaviti parlament iz popolnoma »čistih« poslancev, ko pa je celo predsednik sedanje skupščine dr. France Bučar pričel svojo povojno kariero pri OZN-i? (Glej članek Rada Bordona, ki naj bi ga Bučar zasliševal, in Bučarjev odgovor, Mladina, 12/8 in 16/9-1988).

ODGOVOR: Primer gospoda Bučarja je posebne vrste. Kot sam pove, je bil res »od poletja 1945 do svoje demobilizacije iz vojske leta 1946 razporejen na delo v OZN-i, toda (kot politkomisar v jurišni četi) »do takrat ni(sem) vedel niti za ime niti za obstoj te institucije«. Rada Bordona seveda ni zasliševal: »Za vso pretresljivo zgodbo Rada Bordona sem zvedel šele iz Mladine. (...) Res pa je, da sem Bordona srečal v zaporu, kjer mi je ta povedal, da prihaja iz Trsta in da je bolan. To sem sporočil naprej; ali je to kaj pripomoglo k njegovi izpustitvi, ne morem vedeti. Vsekakor za njegov zapor in za njegovo izpustitev nimam nikakršne krivde in še manj kakršnihkoli zaslug.« Navedena Bučarjeva izjava sicer ni čisto jasna: če je Bordona srečal v zaporu in se je z njim pogovarjal, prav vse »pretresljive zgodbe Rada Bordona« le ni zvedel šele iz Mladine. Gotovo pa je močno netočno pisanje Rada Bordona, saj pravi, da je bil šest tednov zaprt v podzemni celici na Poljanskem nasipu 58, popolnoma izoliran od sveta. Če bi bilo to res, namreč ne bi bilo jasno, kje in kako ga je lahko gospod Bučar srečal!? Se pravi, da se je Bordona sprehajal vsaj po hodnikih ječe, če ne morda kar po pisarnah. - Primer gospoda Bučarja pa je posebne vrste tudi zato, ker je na kraju objavljenega pojasnila opravil očitno spoved: »Neglede na to pa vsi nosimo odgovornost, čeprav ne neposredno, za vsa dejanja organizacij, v katerih smo sodelovali in v katere nas je lahko tudi brez naše zavestne odločitve zanesla usoda od leta 1941 naprej. Brez tega priznanja ne moremo priti do narodne sprave, brez narodne sprave pa za nas kot narod ni preživetja.« Tako je gospod Bučar storil nedvomno vse, kar je bilo v njegovi moči, da je prišlo do narodne sprave, s tem pa za to, da bomo kot narod preživeli.

